

Prosazení strategické meziobecní spolupráce ve funkčních mikroregionech

Deklarace dobrovolných svazků obcí

1. Obce v České republice jsou základními územními samosprávnými celky a jako jednotky místní samosprávy mají pevné postavení v Ústavě ČR. Vysoký počet obcí, odrážející specifickou sídelní strukturu v Čechách, na Moravě a Slezsku, a jejich pestrost považujeme za národní bohatství.
2. Existence husté sítě obcí a měst odrážející hlubokou lokální identitu, umožňuje přiblížit výkon správy co nejlíže občanům a zajistit jejich participaci na řízení místních veřejných služeb. Ze silných obcí pramení i potřeba koordinovaného postupu v oblastech společného zájmu.
3. Dobrovolné svazky obcí v současné době představují nejdůležitější formu meziobecní spolupráce v ČR. Jedná se o speciální právnickou osobu veřejného práva, určenou výlučně ke vzájemné spolupráci obcí, a to v samostatné působnosti. Tato právní forma umožňuje nastavit spolupráci při zajišťování lokálních služeb občanů sdružených obcí a dovoluje vytvořit pestrý ekosystém účelových forem meziobecní spolupráce. Zároveň se však dlouhodobě projevuje riziko jejich organizační a finanční stability.¹
4. Meziobecní spolupráce se však prosazuje i při snaze dosáhnout všestranného rozvoje funkčních, tj. vnitřně přirozeně uspořádaných spádových mikroregionů. V ČR existuje řada pozitivních příkladů, kdy se obce a města sdružily s cílem strategického rozvoje území, vymezeným na základě denního pohybu obyvatel. K tomu účelu spolupracující obce zpracovaly strategický rozvojový dokument a naplňují jej územně pojatými integrovanými projekty. Tyto funkční mikroregiony se ve většině překrývají s územím správních obvodů ORP.

¹ OECD: „Economic Survey of the Czech Republic (prosinec 2020)“

Prosazení strategické meziobecní spolupráce ve funkčních mikroregionech

Deklarace dobrovolných svazků obcí

5. Z různých vládních materiálů vyplývá podpora rozvoje meziobecní spolupráce ve funkčních mikroregionech. Především se jedná o *Koncepci Klientsky orientovaná veřejná správa 2030*, specifický cíl 2.4 *Zefektivnit spolupráci obcí²* a *Strategii regionálního rozvoje ČR 21+*, *typové opatření 50: Rozvíjet spolupráci mezi obcemi při výkonu veřejné správy v samostatné působnosti³*, dále *Koncepce rozvoje venkova* a další. Nastavení systémové spolupráce v těchto územích dlouhodobě doporučuje ČR ve svých studiích i OECD (Economic Survey of the Czech Republic, 2020). Hlásíme se k cílům těchto vládních politik a jsme připraveni s vládou spolupracovat na jejich naplňování.
6. Přijetím zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, uznal český stát význam funkčních mikroregionů pro výkon veřejné správy. Potenciál výkonu veřejné správy v tomto území je však omezen pouze na výkon přenesené působnosti. Využívání těchto jednotek pro účel poskytování veřejných služeb a koordinaci rozvoje není standardizováno. Domníváme se, že právě prostřednictvím strategické meziobecní spolupráce je možné tuto mezeru vyplnit. Jsme připraveni tuto úlohu sehrát a stát se tak partnerem nejen státu, ale i krajů při integrovaném rozvoji území.

² „Ačkoliv dnes správní obvod obce třetího typu slouží výhradně k výkonu přenesené působnosti, byla většina obcí třetího typu původně definována ve vztahu k mikroregionálním centřům, resp. mikroregionům, kterým se ORP jako celek přibližují. Mikroregiony, resp. jejich přirozená centra, jsou využitelné pro meziobecní spolupráci, neexistuje proto žádný věcný důvod, aby pro výkon meziobecní spolupráce v oblasti výkonu veřejné správy neměl být využit správní obvod obce třetího typu, který se s mikroregionem takřka shoduje. Cílem je proto usměrnění meziobecní spolupráce v rámci této entity. ...
Dílním aspektem obecného zvýšení efektivity meziobecní spolupráce je pak vytvoření specifických nástrojů meziobecní spolupráce v aglomeračních celcích.“

³ „Předpokládá se zvýšená podpora dobrovolné spolupráce obcí v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností a zvýšení koordinační úlohy obcí s rozšířenou působností vykonávané v přenesené působnosti při řešení problémů územního rozvoje. V tomto směru jsou správní obvody obcí s rozšířenou působností chápány s ohledem na jejich uzavřenost a respektování přirozených územních vazeb jako základní jednotky v území pro rozvoj těchto vazeb. Za tímto účelem by měly být rozšiřovány i organizační a právní formy.“ „Cílový stav: Posílení spolupráce obcí při řešení problémů územního rozvoje, včetně případně výraznější orientace na spolupráci v této oblasti v rámci správního obvodu obcí s rozšířenou působností. Vytvoření dalších vhodných organizačních a právních forem posílení role a spolupráce obcí v oblasti územního rozvoje. Výkon meziobecní spolupráce realizovaný co možná největším počtem obcí v rámci správního obvodu ORP za účelem kvalitního a efektivního výkonu veřejné správy a zajištění veřejných služeb.“

Prosazení strategické meziobecní spolupráce ve funkčních mikroregionech

Deklarace dobrovolných svazků obcí

7. Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ (SRR 21+) pracuje s různými typy funkčních regionů. Mikroregionální rozměr mají nejen Hospodářsky a sociálně ohrožená území, ale rovněž i Mikroregionální centra a jejich zázemí. V obou případech jsme připraveni sehrát roli strategického partnera Ministerstva pro místní rozvoj při naplňování specifických cílů SRR 21+ přiřazených k těmto typům území.
8. Uvědomujeme si limity současné právní úpravy meziobecní spolupráce. Přes řadu pokusů, naposledy např. návrh společenství obcí, se nepodařilo legislativně upravit strategicky pojatou formu spolupráce obcí ve funkčních mikroregionech. Jsme připraveni - ve spolupráci s Ministerstvem vnitra - se podílet na hledání takové veřejnoprávní formy spolupráce obcí, která umožní vytvořit ve funkčních mikroregionech efektivně fungující subjekty.
9. Rozvoj strategických forem meziobecní spolupráce vyžaduje sladit iniciativu obcí zdola nahoru s prosazováním vládní politiky shora dolů. Aktivní přístup a komunikace ze strany ministerstev při jednání se zástupci svazků je podmínkou naplnění výše uvedených cílů.
10. Zajištění finanční stability strategicky zaměřených svazků působících v mikroregionech musí být předmětem dohody mezi obcemi a státem a kraji. V tomto směru jsme připraveni se aktivně zapojit do hledání řešení, jak zajistit udržitelné financování kapacit těchto jednotek.